

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра статистики

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 051 «Економіка»
(шифр та найменування спеціальності)
За освітньою програмою
«Бізнес-статистика та аналітика»
(назва освітньої програми)

на тему:
«Оцінка диференціації регіонів України за рівнем життя населення»

Виконавець:

Студентка факультету економіки та
управління підприємництвом

Багірова К.Р. _____

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Вітковська К.В. _____

ОДЕСА – 2022

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність проблеми. Рівень життя населення є одним з найважливіших чинників не тільки становлення, але й розвитку ринкової економіки України, особливо в умовах економічної і політичної нестабільності, які характерні для нашої країни в даний час. Тому про необхідність максимального сприяння створенню умов для успішного розвитку рівня життя населення, який, у свою чергу, повинен сприяти не тільки розв'язанню соціальних проблем, але й служити основою для економічного зростання України, останнім часом декларується багато. Важливою є не лише економічна суть процесу, а власне, сам процес, який має значний вплив на соціальну функцію та матеріальний стан країни. Отже, проблема розвитку рівня життя населення на будь-якому етапі розвитку країни буде актуальною і її слід розглядати у контексті взаємозв'язку економічного, соціального, освітнього і культурного змісту, а також взаємовпливу на відповідні елементи суспільної структури в конкретних умовах.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Закріплення теоретичних знань і здобуття навичок обробки статистичної інформації, а також аналіз та дослідження рівня життя населення в Україні і розгляд проблем, які пов'язані з його розвитком. Статистична оцінка життєвого рівня населення в Україні в цілому та окремих її регіонах.

Основними завданнями кваліфікаційної роботи є:

- 1) ознайомитися з актуальним рівнем життя населення України та проблемами його розвитку;
- 2) ознайомитися з методологічними аспектами рівня життя населення;
- 3) обстежити умови життя домогосподарств як основну інформаційну базу дослідження рівня життя населення України;
- 4) провести статистичний аналіз матеріального становища населення та оцінити умови життя населення країни;
- 5) досліджувати узагальнюючу характеристику взаємозв'язку основних соціально-економічних факторів та індикаторів життєвого рівня;
- 6) провести аналіз диференціації областей України за рівнем життя населення за допомогою інтегральних індексів;
- 7) зробити кластерний аналіз регіонів України за рівнем матеріального добробуту населення;
- 8) зобразити графічно результати аналізу.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є рівень життя населення в окремих регіонах України. Предметом дослідження кваліфікаційної роботи є теоретико – методологічні аспекти оцінювання рівня життя населення на регіональному рівні.

Методи дослідження. При виконанні кваліфікаційної роботи використовувались такі статистичні методи: метод статистичного групування, метод відносних та середніх величин, метод аналізу динаміки рядів, метод статистичного групування; індексний

метод, кластерний аналіз, методи середньої плинної та аналітичного вирівнювання, метод інтегральної оцінки, КРА, графічний метод. Для обробки й аналізу інформації використовувалися такі комп'ютерні програми: Microsoft Excel 2016 та Microsoft Word 2016.

Інформаційною базою дослідження склали наукові публікації з питань надмірної диференціації за доходами населення та зниження його життєвого рівня у перехідний період в Україні таких вітчизняних науковців як О.Власюка, Н. Ковтун, А.Колота, Е. Лібанової, В.Саріогло, Л.Черенько, Р. Татаревської, К.Вітковської, Д.Хапова та інших, а також офіційні статистичні дані щодо основних соціально – економічних та демографічних індикаторів, які характеризують рівень життя населення, наукові публікації вітчизняних і закордонних вчених, нормативно-законодавчі акти України, дані офіційних статистичних збірників України, електронні ресурси офіційних сайтів Державної служби статистики та державних установ, матеріали науково-практичних конференцій, професійних періодичних видань.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра опубліковано 2 статті:

1. Багірова К.Р. Статистична оцінка життєвого рівня населення для окремих регіонів [Текст] / К.Р.Багірова, К.В.Вітковська // Статистика – інструмент соціально – економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. Випуск ____ . Частина ____ – Одеса, ОНЕУ. – _____. – С. _____.
2. Багірова К.Р. Оцінка рівня життя населення України: регіональний аспект / Науковий керівник: к.е.н., доцент Вітковська К.В // Статистика - Збірник тез учасників підсумкової науково-практичної студентської конференції ОНЕУ "Сучасні виклики економіки" факультету економіки та управління підприємницькою діяльністю, 2022 р. – с. 12

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми кваліфікаційної роботи, сформульовано мету та завдання, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, відображено наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

В першому розділі кваліфікаційної роботи «**Теоретико-методологічні засади дослідження життєвого рівня населення**» було розглянуто методологічні та теоретичні основи вивчення та поняття рівня життя населення, було висвітлено законодавчі та нормативні бази, основні джерела вивчення; розглянуто обстеження умов життя домогосподарств.

В другому розділі кваліфікаційної роботи «**Регіональна оцінка рівня життя населення України**» було проведено аналіз динаміки показників середньої заробітної плати, динаміка середньомісячної заробітної плати і пенсій та їх співвідношення з

відповідними державними мінімальними стандартами та гарантіями проведено аналіз вплива факторів соціального середовища на рівень життя населення

У третьому розділі кваліфікаційної роботи «Удосконалення методики регіональної оцінки рівня життя населення України» розраховано інтегральні індекси диференціації областей України за рівнем життя населення, проведено кореляційно-регресійний аналіз регіонів України за рівнем матеріального добробуту населення.

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз диференціації областей України свідчить про недостатній рівень розвитку бізнесу в регіонах України. В перші три групи потрапили більшою мірою регіони заходу і півночі України. Такі результати групування можна пов'язати з територіальним розміщенням даних регіонів, їхніми природно-територіальними ознаками, економічним розвитком. Більшість з даних регіонів не є індустріально розвиненими, порівняно з регіонами трьох останніх груп. Регіони, які до них потрапили, також мають схожі характеристики. До цих груп увійшли Київська, Львівська, Одеська, Харківська і Дніпропетровська області. Ці регіони можна назвати економічними центрами з найбільшою кількістю населення, туристично значущими місцями, розташованими також на великих торговельних шляхах і мають багаті природно-географічні ресурси. Ці фактори впливають на привабливість регіонів до ведення бізнесу в них.

За допомогою інтегральних індексів можливо проаналізувати розвиток підприємництва також за видами економічної діяльності та провести глибокий аналіз у кожній області на рівні окремих районів.

Кореляційно-регресійна модель обсягів реалізації продукції малих підприємств показала такі результати: при збільшенні суми валових капітальних інвестицій на 1 тис. грн. обсяг реалізованої продукції малих підприємств виробничої сфери збільшується на 2,067 тис грн., при збільшенні середньорічної кількості найманих працівників на 1 особу обсяг реалізованої продукції збільшується на 764,25 тис. грн.

Побудовані кореляційно-регресійні моделі можуть бути використані для прогнозування показника обсягу реалізованої продукції як по окремих малих підприємствах, такі по групах підприємств за видами економічної діяльності. Для цього в отримані кореляційно-регресійні моделі необхідно підставити проектні значення факторів. Таке прогнозування є доцільним при управлінні розвитком малого підприємництва і визначенні пріоритетних напрямків вкладення інвестицій, зайнятості трудових ресурсів тощо.

Проаналізувавши фактори, що впливають на процес управління розвитком бізнесу і підприємництва в Україні, особливо в умовах кризи, можна зазначити, що

недосконалість теоретичних і нормативних положень оподаткування бізнесу і підприємництва, відсутність цілісної науково-обґрунтованої концепції податкової політики у цьому секторі економіки обумовлюють недостатній рівень використання потенціалу бізнесу. Про це свідчить тенденція основних показників розвитку підприємств за 2010-2019 рр.

АНОТАЦІЯ

Багірова К. Р.

(прізвище та ініціали студента)

«Оцінка диференціації регіонів України за рівнем життя населення»»,

(назва кваліфікаційної роботи)

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності

051 «Економіка» за освітньою програмою

«Бізнес-статистика та аналітика»,

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2022 рік

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – рівень життя населення України

У роботі розглядаються теоретичні та методологічні питання щодо статистичної оцінки диференціації регіонів України за рівнем життя населення, проведено аналіз динаміки кількості суб'єктів господарювання малого, середнього та великого розмірів в Україні. Показано, що різниця в рівні життя населення окремих регіонів обумовлена впливом різноманітних факторів, які неоднаково поєднуються в кожній області. Відсутність об'єктивної оцінки рівня життя населення окремих регіонів України, без урахування територіальних особливостей, значно ускладнює прийняття ефективних управлінських рішень, спрямованих на підвищення рівня життя країни в цілому.

Ключові слова рівень життя, індикатори життєвого рівня, диференціація регіонів, інтегральні індекси, кластери.

ANNOTATION

BAGIROVA K. R.

(surname and initials of the student)

«Assessment of the differentiation of the regions of Ukraine by living standarts»

(title of qualification work)

qualifying work for obtaining an educational bachelor's degree in special

051 «Economics» for the educational program

"Business statistics and analytics",

Odessa National University of Economics

Odessa, 2022

The bachelor's thesis consists of three sections. Object of research - living standards of the population of Ukraine

The paper considers theoretical and methodological issues related to the statistical assessment of the differentiation of regions of Ukraine by living standards, analyzes the dynamics of the number of small,

medium and large businesses in Ukraine. It is shown that the difference in living standards of the population of individual regions is due to the influence of various factors that are combined differently in each region. The lack of an objective assessment of the living standards of the population of certain regions of Ukraine significantly complicates the adoption of effective management decisions aimed at improving living standards in the country as a whole.

Keywords living standards indicators, regional differentiation, integrated indices, clusters